

TEKNİK BİR İNCELEME G-DÜNYA-34 VE GENEL BİR İSTEK

Türk Musikisi için devlet eğitimi gerek ...

Asırlar.. asırlar boyu Türklükle yoğrulmuş sınırları, dünyanın yarısına hükmetmiş koskoca bir imparatorluk saltanatı potasında gelişmiş ve bugüne dek milli bütünlüğümüzün diri ve önemli unsurlarından olan öz sanatımız «Türk Musikisi» esefle kaydetmek gerekir ki (bugünkü durumuyla) kendi öz vatanında üveyevlât muamelesiyle karşı karşıyadır.

Millî Eğitim Musiki politikası başlangıcında yanlış mecraya sokuldu. Türk Musikisi kaderiyle başbaşa bırakıldı. Ankara'da Karl Ebert'in girişiminde bir «Batı Musikisi Devlet Konservatuvarı» kuruldu. Gönül isterdi ki öncelikle «Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı» kurulsun hattâ «Batı Musikisi Devlet Konservatuvarından mezun olacaklara «Türk Musikisi» mecburiyeti uygulansın.

Demiyoruz ki Batı musikisi kaldırılmasın, öğretilmesin. Aksine dört, beş asırlık teknikle gelişmiş güzel bir Batı sanatı yurdumuzda da gelişsin, elemanlar, uzmanlar yetişsin ve halkımıza da aşılansın. Nitekim çeyrek asırdan beri pırl pırl genç değerler yetişiyor. Övünüyoruz. Bu ayrı dava. Fakat Türkiye deyiz, Türkünüz. Bin yıla yaklaşık örnekleri elimizde bulunan «ÖZ musikimizi» atalım yerine yalnız «Batı musikisini» alalım! Olmaz böyle şey, olmaz. Akla mantığa tamamen aykırı korkunç bir yanlışlik, soysuzlaşma yolunda önemli bir adım, milli bütünlüğe ihdirilecek büyük bir darbedir.

Görülüyor ki öteden beri Türkiye'de, Türk musikisi aleyhinde bir cereyan olduğu, elle tutulur bir gerçek. Bu cereyanın sloganlarından ikincisi de şudur: «Bizans Kilisesi etkisidir». «Tek seslidir» safsataları sürer gider. Halbuki «Arap musikisi», 1942 Kahire Uluslararası Musikisi konferansında, Çek Müzikoloğu A. Haban'ın lanse ettiği «Çeyrek aralık» sistemini kabullenmiş ve bu sistemde çalgılar (piano, akordeon var) sipariş edilerek otuz yıldan bu yana bu sistemde şekillenmiş musikidir. Öncesine, menşesine ait bilgi verecek müs-

bet, inandırıcı delillere de rastlanmaktadır. «Türk musikisi» ise «Bir sekizliğin 24 gayri müsâvi parçaya bölünmesinden hasıl olan bir sistemdir» Ne Arabin ne Bizansın kopyasıdır. Başlıbaşına bir hüviyet taşır.

**MÜKEMMEL EĞİTİM
LE BATI MÜZİĞİ SA
HASINDA PIRIL, PIRIL
ELEMENLAR YE
TİŞİYOR. AYNI ŞE-
KİLDE DEVLET KON-
SERVATUARI TÜRK
MUSİKİSİ İÇİN DE DE-
GERLER KAZANDIR
MALIDIR.**

Bir sanat okulunun, özellikle musikisi sanatının değeri; (Dünyanın neresinde olursa olsun) ortada mevcut eserleri ve icracılarından önce bünyesine, yapı taşlarına, teorisine bakılmak suretiyle anlaşılır. «Türk musikisi» bu açıdan sadece Türkiye hudutları içinde kalamayacak kadar zengin ve bütün dünya uluslarını etkileyecek niteliktedir, evrenselidir.

Batı musikisinin 53 - 54 komalık tabii diziden elde ettiği 12 eşit parça ile meydana getirdiği musiki dizinindeki simetrik monotoniyeye karşılık, Türk musikisi; gene bu 53 - 54 komalık tabii diziden 24 eşit olmayan aralık ve seslerle (bugünkü haliyle) monodik sistemine rağmen (ki çok sesli yapılmaya elverişlidir) büyük bir zenginlikle insan ruhunu tatmine, ifadeye çok daha yetenekli bünyeye sahiptir.

Ayrıca, doğuda ve batıda çeşitli uluslararası temaslarda; kongreler, konferanslar, festivallerle (yüzde 10 oranında) birkaç kitap ve kişi müstesna) doğuda en ileri ve yüksek seviyeli musiki sanatının ve en zengin folklorun Türkiye'de olduğu dünyaca ünlü musiki otoriteleri tarafından her fırsatta açıklanan bir gerçektir. Hattâ monodik sistemine rağmen melodik zenginlik, bünyesi, cevherleri bakımından esaslı bir matema-

tik sisteme bağlı oluşuna ve usüller bakımından ritm zenginliğine hayran olduklarını itirafda çekinmeyen gene bu dünyaca ünlü Batı musikisi bilgincileridir.

Bütün dünyaca bilinen bir husus da şudur: Batı artık «Batı musikisinin» esasını teşkil eden tampere, katlama sistemden, tam yarım ses aralık düzeninden bunalmıştır. Bu hususta yeterince yazı ve kritikler mevcuttur. Klâsik Harmoni yeni bir akımla yerini Modern Harmoniye bırakma mücadelesi içindedir. «Tam yarım» aralık ses düzeninden başka sesler ve aralıklar ihtiyacı, bir takım araştırmalar gerektirmiştir.

Orta Avrupa çeyrek asırdan fazla bir süredir «Tam - yarım» aralık sistemi dışında «Çeyrek» ses aralık düzenini (Çek müzikoloğu A. Haba öncülüğünde) denemeye koymuş, bu yolda aletler (piano, akordeon vs.) yapılmış, eserler bestelenmiş, Tatbikatı yapılmıştır.

Bilemeyiz Batının bu araştırmaları nereye varır. Fakat şayet bir gün Batı, «Türk musikisi sistemini» (bir sekizlinin 24 gayrimüsâvi parçaya bölünmesinden hasıl olan sistemi) benimserse de geliştirse kuvvetle tahmin olunur ki: «Batıdan geliyor» diye ilk kapaşanlar gene bugün Türk musikisi aleyhinde bulunan, kişiliklerini yitirmiş kayıtsız şartsız Batı hayranı monşerler olacaktır.

Bugünün dinamik Türkiye'de bu konuda yapılacak en uygun hareket; gerçekleştirilecek reformlara paralel, Türk musikisi sanatı da ele alınarak (geç kalmış olsa da) Ankara'da «Devlet Konservatuvarı» daha doğrusu, «Devlet Batı Musikisi Konservatuvarı» yanında aynı kapasitede hattâ kayıpları da telâfi için daha imkânlı bir «Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı» kurulması, tempolu bir çalışma ile (Harmonisi, Kontrpuanı, fûgü ile enstrümanları ile) özellikle Batı tekniklerinden de yararlanarak, esaslı, yüksek seviyeli araştırma ve çabalarla çağdaş uygarlık düzeyine çıkarılmasıdır.